

Kupujeme *nový ovocný stromek IV*

V minulém článku jsme se seznámili s pěstebními nároky jednotlivých ovocných druhů, které bychom měli při pěstování respektovat. Nyní se zaměříme na to, proč se ovocné druhy štěpují na podnože, jak ovlivňuje zvolená podnož růst a plodnost pěstovaných odrůd a zmíníme nejpoužívanější podnože.



1 Pěstitelský tvar štíhlého vřetene je ideální do malých zahrádek (odrůda jabloně SIRIUS na podnoži M9) **2** Podnože jabloní pěstované na hrůbkové matečnici. **3** GABROVSKA naroubovaná na Wangenheimově švestce. **4** Roubovaný ořešák v kontejneru připravený k prodeji.

PROČ JE PODNOŽ DŮLEŽITÁ?

V moderním ovocnářství se všechny ovocné stromy štěpují na podnože. Podnož je zpravidla část rostliny (nejčastěji kořenový systém), na kterou se v místě kořenového krčku nebo korunky štěpují kulturní odrůdy. Výběr vhodné podnože pozitivně ovlivňuje růstové vlastnosti odrůdy na stanovišti, ale také se podílí na množství a kvalitě sklizených plodů. Současné podnože musí splňovat mnoho požadavků. V první řadě je to snadná množitelnost a vyrovnanost, výborný zdravotní stav, a hlavně nesmí obsahovat žádné známé hospodářsky významné viry. Správně zvolená podnož zaručí dobrý růst stromu a jeho plodnost. Stromek v optimální kondici je zárukou dlouhé životnosti na trvalém stanovišti. Pro každý ovocný druh jsou u nás registrované podnože s přesně danými charakterovými vlastnostmi. Podle charakteru růstu nejčastěji podnože rozdělujeme

1 na slabě rostoucí, středně bujně a bujně (silně rostoucí). Podnož významně ovlivňuje ukotvení stromu v půdě, rychlost růstu i nástup stromu do plodnosti. Pro zahrádky budeme volit spíše podnože slabě rostoucí až středně bujně. Na venkovské zahrady, kde mohou být stromy větších rozměrů, podnože středně bujně až velmi bujně. Vše bude záležet na stanovišti, pěstitelském tvaru (čtvrtkmen, polokmen...) a o našich představách, co má budoucí strom splňovat.

S JAKÝMI PODNOŽEMI SE MŮŽEME SETKAT?

Ve školkařské praxi se používá celá řada podnoží, ale v sortimentu školkařských výpěstků pro drobný prodej se nejčastěji setkáme jen s několika vybranými.

JABLONĚ

M 9 – patří mezi nejčastěji používanou podnož, je slabě rostoucí; mělce koření a špatně kotví v půdě a proto potřebuje po celý život oporu; odrůdy naštěpované na této podnoži brzy vstupují do plodnosti.

J-TE-E – má podobné vlastnosti jako M 9, ze které byla vyselektována; je slabě vzrůstná, má mělký kořenový systém a na trvalém stanovišti více podrůstá.

PAJAM 1, PAJAM 2 – jsou v růstu o něco málo silnější než M 9 a dobře se hodí na místa, kde již jabloně byly pěstovány.

M 26 – patří mezi středně vzrůstné; má mohutnější a pevnější kořenový systém

než M 9, ale přesto potřebují na trvalém stanovišti oporu. Nemá ráda těžké podmačené půdy a sucho. Často na podnoži tvoří bernoty (bradavičnaté zduřeniny se zkrácenými adventivními kořínky).

MM 106 – je středně vzrůstná; má pevný kořenový systém, i když v prvních letech po výsadbě potřebuje oporu; nesnáší sucho, zamokřené půdy a hodí se i do horších půdních podmínek.

A 2 – je velmi silně vzrůstná podnož, která svým vzrůstem připomíná semenáč. Hodí se pro vyšší kmenné tvary a do horších půdních podmínek.

jabloňový semenáč – jedná se o semenáče planých, polokulturních či kulturních odrůd; tyto podnože se vyznačují dobrou vitalitou, silným vzrůstem, pevným kořenovým systémem. Používají se pro vysoké kmenné tvary a pro extenzivní pěstování.

HRUŠNĚ

kdouloňové podnože – jsou slabšího vzrůstu a hodí pro menší kmenné tvary a do malých zahrádek, vyžadují teplé úrodné půdy. Nejčastěji se můžeme setkat s podnožemi s označením K-TE-E, MA, MC, B 29, případně S 1.

hrušňový semenáč – je silně rostoucí, hodí se pro vyšší kmenné tvary. Většinou se jedná o potomstvo kulturních odrůd, jako je BOSCOVA LAHVICE, SOLNOHRADKA, PASTORNICE aj. Stromy na hrušňovém semenáči rostou bujně, dobře kotví v půdě a patří mezi dlouhověké.



TŘEŠNĚ A VIŠNĚ

COLT – patří mezi slabě rostoucí; kulturní odrůdy na ní naštěpované rostou asi o 30 % slaběji než na ptáčnici. V prvních letech na stanovišti je jejich růst bujný, ale s nastupující plodností se snižuje.

GI-SEL-A 5, GI-SEL-A 6 – jsou slabě rostoucí, snižují růst oproti ptáčnici až o 50 %. Odrůdy brzy nastupují do plodnosti. V prvních letech po výsadbě vyžadují opěrnou konstrukci.

P-HL-A – je slabě rostoucí, má mělký kořenový systém, a proto vyžaduje oporu a doplňkovou závlahu. Nesnáší trvalé zatrávnění a bývá citlivá k některým herbicidům. Hodí se pro pěstování v živých půdách a v intenzivních výsadbách.

P-HL-B – růst je trochu silnější než P-HL-A; koření dobře a nevyžaduje oporu; bývá citlivá k zimním mrazům a vyžaduje dobré půdní podmínky.

Mahalebka – se skvěle uplatní na suších a lehčích půdách. Odrůdy na ní naštěpované mají silnější růst.

Ptáčnice – je to podnož poměrně vzrůstná, která se hodí na vyšší kmenné tvary. Jedná se o selektivně vyšlechtěné typy ptáčnic (*Prunus avium*), které mají vyrovnaný růst, dobře kotví v půdě a růst naštěpovaných odrůd je bujný (někdy bývají označeny jako P-TU-1 až 3). Tato podnož vyžaduje vlhčí a těžší půdy.

SLIVONĚ

Zelená renklóda – jedná se o semenáče této odrůdy, které jsou vhodné do těžších a vlhčích půd. Odrůdy na ní naštěpované rostou středně silně až silně. Kořenový systém této podnože nebývá tak hluboký jako u myrobalánu.

Myrobalán – patří mezi středně až bujně rostoucí podnože. Tato podnož se hodí do sušších oblastí a také snáší půdy s vyšším obsahem vápníku. Je velice variabilní a adaptabilní. Dobře kotví v půdě a často se kombinuje s plodnými odrůdami švestek. Někdy na jmenovkách u stromků setkat s označením MY-BO-1, kdy jedná se o myrobalánovou podnož, která je růstově vyrovnanější a méně podrůstá.

Semenáč Wangenheimovy švestky – tento semenáč má mělký kořenový systém a podrůstá kořenovými výmladky. Odrůdy na ní naštěpované brzy vstupují do plodnosti. Nesnáší suché půdy, kde trpívá suchem.

St. Julien A – patří mezi nejrozšířenější podnož; stromy rostou středně bujně; v půdě kotví dobře i přes mělký kořenový systém; tvoří málo kořenových výmladků, hodí se proto do úrodných půd dobře zásobených vodou.

Wavit – meristematically množená Wan-



3

genheimova švestka, bezvirózní a s dobrou afinitou k ostatním odrůdám. Je slabě rostoucí a hodí se pro intenzivní výsadby a do malých zahrad. Je licenčně chráněná, takže stromky na ní vypěstované bývají dražší.

WaxWa – je kříženec Wangenheimovy švestky s Wangenheimovou švestkou; je slabě rostoucí, a proto je vhodná pro intenzivní výsadby a nízkokmenné tvary. Její předností je, že velmi málo podrůstá.

Pixi – je slabého vzrůstu, mělce koření a při pěstování vyžaduje oporu; je náročná na půdu dobře zásobenou vodou nebo se závlahou, odrůdy na ní naštěpované brzy nastupují do plodnosti.

VVA-1 – někdy se uvádí VVA-1 KRYMSK®1, jedná se o licenčně množenou podnož, která je slabě rostoucí, mrazuodolná a má dobrou afinitu s odrůdami slivoní. Další její výhodou je, že slabě podrůstá a stejně jako podnož Pixi, odrůdy na ní naštěpované brzy vstupují do plodnosti.

MERUŇKY

Meruňkový semenáč – jsou to vyselektované meruňkové semenáče, které mají středně silný až silný růst; hodí se do teplých a záhřevných středně těžkých půd, jsou odolné proti hádákům a nesnášejí vysoký obsah vápníku v půdě. Nejčastěji používanou podnoží je podnož s označením M-VA-2.

Některé slivoňové podnože – nejběžnější je použití myrobalánu, St. Julien A, nebo semenáče Zelené renklódy. Charakteristika těchto odrůd je popsána výše. Slivoňové podnože jsou vhodnější do těžších půd, kde by meruňkové podnože měly problémy s růstem.



4

BROSKVONĚ

Broskvoňový semenáč – patří mezi středně bujně až bujně. Dobře rostou ve středně těžkých půdách a méně vápnitých půd. Někdy bývají s označením B-VA-1 až 4, při čem B-VA-2 je nejpoužívanější.

Broskvomandloň – jedná se o vyselektované mezidruhovité křížence, které snášejí vyšší obsah vápníku v půdě a mohou růst v lehčích i těžších půdách. Někdy může být označována na jmenovkách jako BM-VA-1.

OŘEŠÁK

Semenáč – jedná se o vybrané typy semenáčů ořešáku královského a jeho odrůd, dále o semenáče ořešáku černého a popelavého. Na tyto semenáče se během zimy štepují „v ruce“ kulturní odrůdy. Tyto podnože vyžadují hluboké humózní půdy s dostatkem vláhy a vápníku.

RYBÍZ, ANGREŠT

Meruzalka zlatá – používá se pro stromkové formy rybízu a angreštu; kde se odrůdy těchto druhů roubují ve výšce korunky. Tyto podnože jsou v celku nenáročné, ale nesnášejí půdy vysychavé a podmáčené. Půdy by měly být dostatečně zásobené živinami. Stromky pěstované na meruzalce potřebují po celý svůj život oporu a tyto podnože často podrůstají.

V příštím čísle se dozvíte, jak charakter podnože ovlivňuje pěstitelské tvary a vzdálenost stromů při výsadbě.

Martin Makal
Foto autor